

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
Львівський національний університет природокористування
Інститут геодезії Національного університету "Львівська політехніка"
Головне управління Держгеокадастру в Одеській області
ГО «Всеукраїнська спілка сертифікованих інженерів-землевпорядників»
Національний науковий центр "Інститут виноградарства і
виноробства ім. В.Є.Таїрова"
Ризький технічний університет (Латвійська республіка)
GISPRO Sp.z o.o. (Республіка Польща)
ZipGrow Inc. (Канада)
Університет Бейкент (Туреччина)

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГЕОДЕЗІЇ, ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції

15 - 16 червня 2022 року

ОДЕСА - 2022

завдань; формуванні індивідуальних навчальних планів студентів; розробленні засобів діагностики якості вищої освіти; атестації бакалаврів за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», визначенні змісту навчання в системі підготовки та підвищення кваліфікації; професійної орієнтації здобувачів фаху; зовнішнього контролю якості підготовки фахівців.

Бібліографічний список

1. Беспалько Р. І., Гуцул Т. В., Казімір І. І. Проблемні моменти підготовки та становлення фахівців за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій"; Технічні науки та технології. 2021. № 1(23). С. 198–207. doi:10.25140/2411-5363-2021-1(23)-198-207.
2. Беспалько Р. І., Гуцул Т. В., Казімір І. І. Потреба актуалізації вимог щодо професійної підготовки та кадрового забезпечення у землеустрої. Технічні науки та технології. 2022. № 4(26). С. 147–159. doi:10.25140/2411-5363-2021-4(26)-147-159.
3. Беспалько Р., Гуцул Т., Казімір І. Проблемні моменти освітньої складової спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій". *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти* : Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 13 квіт. 2021 р. Одеса, 2021. С. 234–237.
4. Беспалько Р., Гуцул Т., Казімір І. Зміни в освітніх програмах спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з урахуванням стандарту. *Вплив кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі: наслідки та шляхи вирішення*: Міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 11 черв. 2021 р. Херсон, 2021. С. 352.

УДК 332.2:502.175

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ЗА КОМПЛЕКСОМ ПОКАЗНИКІВ АГРОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛЬ

Ляшенко Г.В., головний науковий співробітник, професор, д.г.н.,
Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова, м. Одеса, Україна
Качанівська Л.О., старший викладач, к.г.н.
Національний університет біоресурсів і природокористування, м. Київ, Україна
Данілова Н.В., старший викладач, к.г.н.; *Толмачова А.В.,* к.г.н.
Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

В останній час вчені й практики в аграрній галузі відзначають значне погіршення екологічного стану земель в Україні, яке пов'язують з їх інтенсивним сільськогосподарським використанням, насамперед, надмірною розораністю, порушенням науково обґрунтованої системи сівозмін, що зумовлюють зниження родючості ґрунтів і масштабне поширення процесів деградації ґрунтового покриву. Повстає нагальна потреба істотних змін у господарській діяльності та природокористуванні, які б враховували вплив природних і антропогенних чинників на агроекологічний стан земель.

Відомо декілька підходів до агроекологічної оцінки територій, які базуються на загальногеографічних, геохімічних, ландшафтних, агротехнічних засадах. Значної ж актуальності набувають дослідження, що спрямовані на оцінку агроекологічного стану земель за комплексом показників, які характеризують внесок природних і техногенних чинників.

Метою представлених результатів досліджень є один із підходів до диференціації земель за екологічним станом як засад сучасної оптимальної організації територій на прикладі південних районів Одеської області. В дослідженнях застосовуються методи типізації і класифікації та великомасштабного картографування територій.

Агроекологічне диференціація території півдня Одеської області проводиться за такими показниками: елементи рельєфу, якість ґрунтового покриву, мікрокліматичні умови та організація різних типів угідь. Розроблено класифікацію агроекологічних умов території за кожним із показників та їх комплексом, яка базується на їх порівнянні із оптимальними величинами. За діапазоном мінливості величин показників виділено 4 класи земель. Найкращі агроекологічні умови території відзначаються за 1-го класу, а найгірші – за 4-го.

Проведено аналіз стану агроекологічних умов на території півдня Одеської області в розрізі окремих адміністративних районів, який показав його неоднозначність за різними показниками (табл. 1). Виявлено, що ні за одним із показників агроекологічні умови на досліджуваній території не можна віднести до 1-го класу. За елементами рельєфу добрі умови спостерігаються на території Кілійського та Татарбунарського районів, а за мікрокліматичними умовами та організацією угідь такі ж умови притаманні лише Кілійському району. Незадовільними агроекологічними умовами за якістю ґрунтового покриву характеризуються всі райони за виключенням Тарутинського. За елементами рельєфу лише Тарутинський район має незадовільні умови, а за мікрокліматичними умовами їх 5.

Надалі виконано диференціацію земель за комплексним показником, як середньою величиною, агроекологічного стану. Встановлено, що середня величина цього показника змінюється від 2,5 до 3,5. Виділено 5 класів земель з діапазоном 0,5 бала: $\leq 2,5$ – найкращі умови; 2,6 - 3,0 - добрі; 3,1 - 3,5 - задовільні; $\geq 3,5$ - незадовільні. Найбільший негативний внесок в загальний бал екологічного стану території мають показники якості ґрунтового покриву та мікроклімату (табл. 1). Згідно даної градації найкращий агроекологічний стан спостерігається на території Кілійського району, де бал агроекологічного стану дорівнює 2,5, а найгірший - в Арцизькому, Болградському, Ренійському, Саратському та Тарутинському районах, де бал агроекологічного стану становить 3,5, а агроекологічні умови є незадовільними. Бал агроекологічного стану Ізмаїльського та Татарбунарського районів становить 3,0, що свідчить про добрі агроекологічні умови, а на території Білгород-Дністровського та Овідіопольського районів агроекологічні умови задовільні.

Таблиця 1

Комплексна агроекологічна оцінка південних районів Одеської області

Райони	За елементами рельєфу	За якістю ґрунтового покриву	За мікрокліматичними умовами	За організацією угідь	Бал екологічного стану території
Арцизький	3	4	4	3	3,5
Білгород-Дністровський	3	4	3	3	3,25
Болградський	3	4	4	3	3,5
Ізмаїльський	2	4	3	3	3
Кілійський	2	4	2	2	2,5
Овідіопольський	3	4	3	3	3,25
Ренійський	3	4	4	3	3,5
Саратський	3	4	4	3	3,5
Тарутинський	4	3	4	3	3,5
Татарбунарський	2	4	3	3	3

Застосування методу картографування показників дозволяє наочно оцінити просторовий розподіл їх величин по території. Виконувалося картування усіх показників в масштабі

1:50000 із застосуванням ГІС-технологій. На прикладі картування комплексного показника (рис. 1). Показано можливість оцінки агроекологічного стану земель за відсотком земель з різним їх станом.

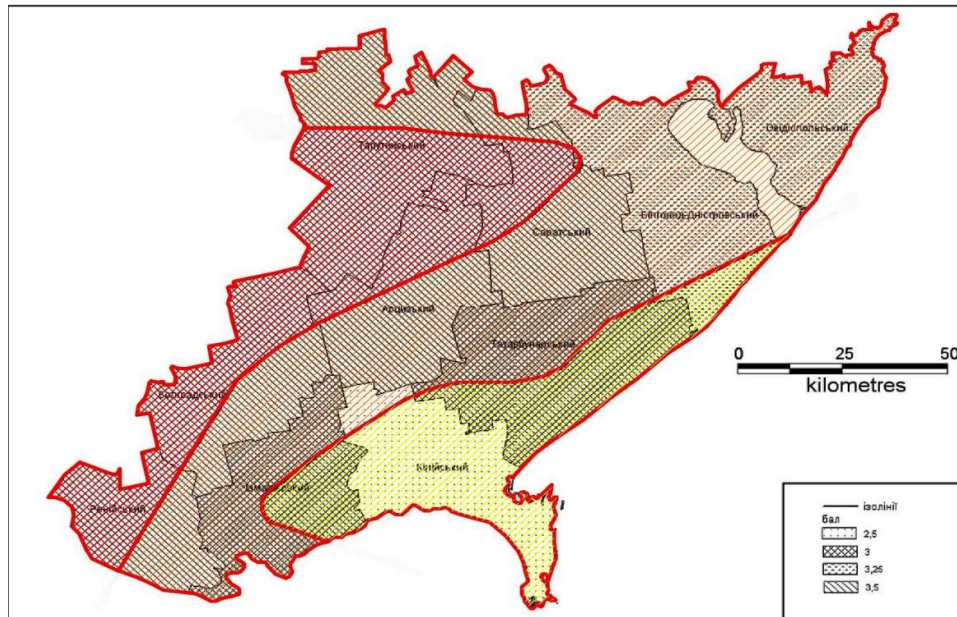

Рис. 1. Комплексна агроекологічна диференціація південних районів Одеської області

На карті виділено 3 агроекологічні райони, що до 1-го агроекологічного району, де спостерігаються найкращі та добрі умови, належить 90% території Кілійського району, близько 50% Ізмаїльського, Татарбунарського районів та 10% Білгород-Дністровського. До 2-го агроекологічного району з задовільними умовами відноситься центральна частина досліджуваної території: близько 50% Ренійського, Ізмаїльського, Болградського, Арцизького, Саратського районів, 40% Тарутинського, 90% Білгород-Дністровського та територія Овідіопольського району. Половина Ренійського, Болградського, Арцизького, Саратського та 60% Тарутинського районів характеризуються незадовільними агроекологічними умовами та належать до 3-го агроекологічного району.

Найкращі агроекологічні умови спостерігаються лише на третині площі Кілійського району. Незадовільні агроекологічні умови спостерігаються на території 5 досліджуваних районів. Центральній частині досліджуваної території притаманні задовільні агроекологічні умови [1-3].

Висновки. З врахуванням агроекологічної оцінки та диференціації земель запропоновано дві схеми розміщення сільськогосподарських культур (можливої і оптимізованої), на прикладі Саратського та Кілійського районів, які можливо застосувати для інших досліджуваних районів півдня Одеської області в залежності від подібності агроекологічних умов. Більш доцільною є оптимізована схема розміщення культур, де в залежності від мікрорайону вказано культури, які найкраще розвиватимуться на даній території.

Бібліографічний список

1. Ляшенко Г.В. Прикуп Л.О. Агроекологічна оцінка якості ґрунтів на півдні Одеської області. *Вісник Одеського державного екологічного університету*. Одеса. 2011. Вип. 12. С. 80-88.
2. Ляшенко Г.В., Прикуп Л.О., Ляшенко В.О. Агроекологічне районування півдня Одеської області за якістю ґрунтів. *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. Київ. 2013. Т. 2(29). С. 96-103.
3. Liashenko G.V., Prykup L.A. Analysis of agroecological conditions in the south of Odessa region. *European Applied Sciences*. 2013. № 3. P. 19-21.